

ÇOCUK NEDEN YALAN SÖYLER?

Hemen hemen herkes birini üzmemek ya da zor bir durumdan kurtulmak gibi amaçlarla zaman zaman yalan söylese de, çocukların yalanları ebeveynleri doğal olarak fazlasıyla endişelendirir. Peki, çocuklar neden yalan söyler? İşte olası nedenler:

- 1- Küçük yaşta olması nedeniyle henüz gerçek ile gerçek olmayanı ya da doğru ile yanlış arasındaki farkı bilmiyor olabilir.
- 2- Cezalandırılmaktan veya anne-babasının sevgisini kaybetmekten korkuyor olabilir.
- 3- Özgüveni düşük olabilir ve kendisini daha iyi hissetmeye çalışıyor olabilir.
- 4- Arkadaşlarını etkilemek ve grup içinde kabul görmek amacı taşıyor olabilir.
- 5- Bazen durumu kendisi farklı anlamış olabilir ve aslında gerçeği söylediğini zannediyor olabilir.
- 6- Ailede yalan söyleyen başka birinin davranışını taklit ediyor olabilir. Anne-babalar sık sık yalan söylemenin doğru olmadığını söylerler ancak kendiler her zaman doğruyu söylemezler.
- 7- Bazen çocuklar gerçek olmasını arzu ettikleri şeyi gerçekmiş gibi söylerler. Örneğin "babam beni her zaman futbol maçlarına götürür".
- 8- Ergenler gerçeği söyledikleri zaman yapmayı çok istedikleri bir şeyi yapmalarına izin verilmeyeceği korkusu ile yalan söyleyebilirler.
- 9- Çocuğun her davranışına müdahale etmek çocukta engellenmişlik hissi yaratır ve yalana iter.
- 10- Ebeveynin çocuğa uyguladığı normalden fazla ve gereksiz yasak ve baskılar yalan söylemenin zemini oluşturur. Çocuk cezadan kaçmak için yalan söyler

HER YALAN ASLINDA YALAN MIDIR?

Çocukların yalan söylemesinin farklı yaşlarda farklı anlamları vardır.

➤ 3 YAŞINDAN ÖNCE

3 yaşından önce çocuğun yalan söylemesinin hiçbir anlamı yoktur. Bu yaşlardaki çocuklar düşüncelerin kişisel olduğunu ve başkalarının bunları bilemeyeceğini, yani insanların zihinlerinin ayrı ayrı çalıştığını bilmezler. Dolayısıyla kafasından geçen her şeyi anne-babasının da bildiğini zannederler. Söyledikleri yalan değil kafa karışıklığıdır

➤ 3-4 YAŞ

Bu yaştaki çocukların hayal gücü de çok kuvvetlidir ve bu yeni bilgi ve becerilerini sınamaktan çok hoşlanırlar. Bu nedenle de sık sık hikâyeler uydurarak bu bilgilerini test ederler. Örneğin sütü yere döken çocuk annesine "ben yapmadım biraz önce mutfağa kocaman bir kurt girdi, sütü o döktü" diyebilir. Bu yaşlardaki çocukların suçu başkalarına atmaları veya hikâyeler uydurmaları normaldir.

➤ 5-8 YAŞ

Okulun ilk yıllarındaki çocuklar gerçek ile yalan arasındaki farkı anlamaya başlasalar da, genellikle doğru olanı yapmaktan çok, anne-babalarını memnun etmeyi isterler. Dolayısıyla anne-babanın üzüleceğini ya da beğenmeyeceğini düşündükleri durumlarda gerçeği söylememe olasılıkları daha yüksektir.

➤ 8-10 YAŞ

8-9 yaşlar civarında çocuklar gerçek ile yalan arasındaki farkı tam olarak kavrarlar ve genellikle 9-10 yaş civarında doğru ve yanlış muhakemesi gelişir, doğru ile yanlış kendi muhakemesi ile ayırır.

Serap Kocatürk
Psk. Dan. Ve Rehber Öğrtm.

HAYALİ ARKADAŞLAR

3-4 yaşlar civarında hayali arkadaşların görülmesi normaldir ve genellikle çocuk büyüdükçe bu durum ortadan kalkar. Çocuklar öfkeli olduklarında ve yanlış bir şey yaptıkları zaman kabahati yükleyecek birine gereksinim duyduklarında hayali arkadaş ile konuşur ve oynarlar. Çocuk tamamıyla içine kapalı değilse ve başka çocuklarla oynamakta sorun yaşamıyorsa bu durum önemli değildir. Çocuğunuza eğlenmesi için olanaklar yaratarak ve başka çocuklarla oynamasını sağlayarak yardımcı olabilirsiniz.

YALAN SÖYLEYEN ÇOCUĞUMA NASIL DAVRANMALIYIM?

SAKİN OLUN!

Çocuğun yalanı karşısında kızgınlığa kapılabilirsiniz. Ancak dikkat! Öfkeniz söylediği yalanın çocuğunuz için gerçekten ne anlam taşıdığını gözden kaçırmınıza neden olabilir. Oysa tepki vermeden önce çocuğun neden yalan söylediğini anlamanız çok önemlidir.

MÜCADELEYE GİRİŞMEYİN.

Çocuğa gerçeği söyletme mücadelesine girişmeyin. Zorla gerçeği söyletmeye çalışmanız çocuğun davranışını değiştirmekte etkili olmayacaktır. Doğru söylemenin neden önemli olduğunu öğretin. Gerçeği söylemekten korkmaması gerektiğini anlatın. Yanlış bir şey olduğunda öfkelenmeyeceğinizi bilmesi önemli.

GERÇEK İLE HAYAL ARASINDAKİ FARKI ANLAMASINA YARDIM EDİN.

Küçük çocuklar söz konusu olduğunda, gerçek ile uydurma arasındaki farkı anlaması için yardımcı olun. Örneğin çocuğunuz bir hikaye uydurduğunda buna inanmış gibi davranmak yerine "iyi bir hikayeydi" gibi sözlerle gerçekler ile hayali olan arasındaki farkı anlamasına yardımcı olun.

CEZALANDIRILMA KORKUSUNU ÖNLEYİN.

Çocuğunuzun, dürüst davranmaktan korkmaması için, ceza uyguladığınız konularda daha iyi çözüm yolları bulmak amacıyla onunla karşılıklı konuşun.

ÖNEMSİZ VAKALARDA "SUÇLUYU" SAPTAMAYA UĞRAŞMAYIN.

Önemsiz vakaları "sütün başına bir kaza gelmiş anlaşılabilir, haydi birlikte temizleyelim gibi sözlerle geçiştirmek direkt olarak "sütü sen mi döktün?" demekten daha yararlı olur.

GÜÇLÜ ARZULARINI FARK ETTİĞİNİZİ GÖSTERİN.

Çocuğunuza bazı yalanlarının aslında onun arzuları olduğunu anladığınızı gösterin. Örneğin çocuğunuz ayrı yaşadığınız babasının sürekli kendisini telefonla aradığını söylüyor ancak siz bunun doğru olmadığını biliyorsanız, "babamla sık sık görüşmek istediğinin farkındayım" diyebilirsiniz.

ETİKETLEMİYİN

Çocuğunuzun "yalancı" olarak etiketlemeyin. Bu gibi etiketler çocuğun istemediğiniz davranışını teşvik edici etki yaratır. Doğruyu söylemesini takdir edin.

10 ADIMDA YALANCI ÇOCUK YETİŞTİRMENİN YOLLARI

- 1- 'Sakın yalan söyleme, yoksa...' diyerek tehdit edin. Çocuklar zaten baskı altında oldukları için yalan söylerler.
- 2- Çocuğunuz yalanınızı fark ettikçe "şaka yapmıştım" deyin. Çocuk yalanının adına "şaka" demeyi öğrenir
- 3- Çocuğunuz büyük birisinin yalanını yakaladığında, "Çocuklar yalan söylemez, büyüklerin işine sen karışma" deyin. Böylesi bir söz, yalanı meşrulaştırır
- 4- Çocuğunuzun yalanını fark ettiğinizde "Neden yalan söyledin?" diye sorun. Ayrıca çocuğa "Sen yalancısın!" etiketinin yapıştırın
- 5- Çocuğunuz yalan söylediğinde 'yalan söyleyenin cehenneme atılacağını' söyleyin. Böylece dinden soğumasını da sağlamış olursunuz.
- 6- Ona verdiğiniz sözde durmayın. Ebeveynlerin kendilerine verdiği sözde durmaması çocuğun "sözde durmanın çok da önemli olmadığı" ahlakını geliştirir ki bu da yalancılığın temelidir.
- 7- Çocuğunuzun yalanını gördüğünüzde, yalan söylemeyen çocukları ona örnek gösterin. Çocuklar kendilerinin başkalarıyla kıyaslanmasından hoşlanmazlar. Böylece daha çok yalan söylerler
- 8- Çocuğunuzun iyi bir yalancı olmasını istiyorsanız, kendi yalanınızı "pembe yalan" ve "masum yalan" diye sevimli hale getiriniz.
- 9- Çevrenizde yalanınız fark edildiğinde kendinizi kurtarmak için çocuğunuzun şahit gösterin.
- 10- Çocuğunuzun usta bir yalancı olmasını istiyorsanız ona hayatın kurnazlıklarını öğretin. Yalan ile kurnazlık ikiz kardeştir. Yalandan korkan kişi kurnazlığa sığınır.

ATATÜRK İLKOKULU REHBERLİK SERVİSİ

ÇOCUK VE YALAN